

Protokoll fört vid pleniföredragning

Regeringskansliet

Enheten för Europarätt och externa frågor

Närvarande

KS-CG-MP-NF-TA-MN-WV

Frånvarande

Ordförande

L a n t r å d
Katrín Sjögren

Föredragande

Vicelanråd
Camilla Gunell

Justerat

Omedelbart

Protokollförare

Europarättschef
Michaela Slotte

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 2

Utrikesministeriets begäran om utlåtande:

Lagstiftningen i samband med lämnande och
mottagande av internationellt bistånd

ÅLR 2016/1190

21 Rk1c

Landskapsregeringen beslöt tillstå utrikesministeriet ett utlåtande i
enlighet med **bilaga 1, Rk1c16P02**.

BREV
Nr 21 Rk1c Sidnr 1 (3)

Datum 10.3.2016 Dnr ÅLR 2016/1190

Utrikesministeriet
Enheten för EU- och traktaträtt
kirjaamo.um@formin.fi
oik-20@formin.fi

Hänvisning

**Utrikesministeriets begäran om utlåtande:
Lagstiftningen i samband med lämnande och
mottagande av internationellt bistånd
– betänkande av arbetsgruppen**

Kontaktperson
Michaela Slotte

Utrikesministeriet tillsatte i mars 2015 en arbetsgrupp för att bereda lagstiftning i samband med lämnande och mottagande av internationellt bistånd. Arbetsgruppen har i februari 2016 sammanställt ett betänkande, vari föreslås att det stiftas en lag med bestämmelser om det beslutsförfarande som de högsta statsorganen ska följa vid lämnande av eller begäran om internationellt bistånd. Lagen ska enligt förslaget tillämpas vid beslut om bistånd i situationer enligt Europeiska unionens solidaritetsklausul och klausul om ömsesidigt bistånd. Ytterligare ska lagen tillämpas på de högsta statsorganens beslutsfattande i frågor som gäller bistånd som inbegriper betydande militära resurser eller militära maktmedel, eller när biståndet är betydande i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende eller vittomfattande och principiellt viktigt. Beslutsfattandet i andra situationer ska enligt förslaget föreskrivas i den sektorspecifika lagstiftningen.

Landskapsregeringen konstaterar inledningsvis att landskapsregeringen enbart har fått ta del lagförslaget, propositionens huvudsakliga innehåll samt de delar som rör Ålands ställning, eftersom hela betänkandet ännu inte har översatts till svenska – de delar som översatts till svenska utgör en ytterst komprimerad version av betänkandet, vilket begränsar förutsättningarna att bereda och lämna ett utlåtande om betänkandet.

Landskapsregeringen har inte några synpunkter på de delar av betänkandet som rör Finlands lämnande av internationellt bistånd, utan fokuserar i yttrandet enbart på Finlands mottagande av internationellt bistånd.

Såsom framgår ur utrikesministeriets betänkande är Åland med stöd av internationella fördrag ett demilitariserat och neutraliserat område, vilket innebär att landskapet i säkerhetspolitiskt avseende utgör en unik del av Finland. Demilitariseringen och neutraliseringen har därtill vunnit regional folkrättslig hävd, och utgör således gällande sedvanerätt som även binder stater som inte har undertecknat konventionerna. Ur betänkandet framgår även att demilitariseringen och neutraliseringen har beaktats inom ramen för Finlands medlemskap i Europeiska unionen genom det s.k. Ålandsprotokollet, som har fogats till Finlands anslutningsfördrag. I Finlands regerings proposition om Lissabonfördraget konstateras att hänsyn måste tas till internationella förpliktelser som gäller demilitariseringen och neutraliseringen av Åland vid genomförandet av Lissabonfördragets säkerhetsgaranti eller biståndsklausul (RP 23/2008 rd).

I det nu föreliggande lagförslaget föreskrivs i 1 § lagen om beslutsfattandet vid lämnande och mottagande av internationellt bistånd, att lagen ska tillämpas med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av övriga folkrättsliga regler. Landskapsregeringen utgår från att formuleringen *med beaktande av övriga folkrättsliga regler* inkluderar Ålands särställning avseende den demilitariserade och neutraliserade statusen.

Landskapsregeringen konstaterar att Ålands demilitariserade och neutraliserade status är av en sådan karaktär och omfattning att den kvarstår oberoende av om riket deltar i ett närmare försvarspolitiskt samarbete. Också i Finlands säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse från år 2012 konstateras att: ”Åland har en etablerad ställning i internationell rätt. Tryggandet av landskapets specialställning hindrar inte att Finland intensifierar sitt militära samarbete inom Europeiska unionen och i internationella organisationer.” Vidare konstateras då det gäller Lissabonfördragets solidaritets- och biståndsklausul att ”i Finland beaktas i detta sammanhang också de nationella förpliktelser som gäller Ålands icke-befästade och neutralitet.” Landskapsregeringen anser att det är viktigt att riket beaktar Ålands folkrättsliga status då förändringar sker eller kan komma att ske inom det säkerhets- och försvarspolitiska området.

I betänkandet påpekas även att det enligt självstyrelselagen för Åland är rikets behörighet att begära internationellt bistånd till Ålands territorium. Landskapsregeringen instämmer i behörighetsanalysen, och konstaterar att lagen inte innehåller några territoriella begränsningar. Landskapsregeringen anser att det tydligare borde klargöras hur lagen kommer att tillämpas för Ålands del. Exempelvis om en terrorattack eller kärnkraftsolycka, vilka omfattas av lagförslaget, inträffar på Åland borde

det vara klarlagt hurudant internationellt bistånd Finland kan begära med beaktande av demilitariseringen och neutraliseringen. Landskapsregeringen anser att frågan om hanteringen av dylika situationer på Åland inte borde lämnas öppen.

Landskapsregeringen konstaterar avslutningsvis att det i betänkandet förblir oklart hur den föreslagna lagen förhåller sig till artikel 7 II i 1921-års Ålandskonvention. Enligt artikel 7 II har Finland, i händelse av att zonen neutralisering bringas i fara genom en attack antingen mot Ålandsöarna eller genom ögruppen mot finska fastlandet, rätt att inom zonen vidta nödvändiga åtgärder för att hejda och tillbakaslå angriparen, tills signatärmakterna kan ingripa för att åstadkomma att neutraliseringen respekteras i överensstämmelse med bestämmelserna i konventionen. Det vore önskvärt att även denna fråga klargjordes.

L a n t r å d   Katrin Sjögren

Vicelantråd   Camilla Gunell